

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

**[Super Digesto veteri. 2]Lectura super secunda parte
Digesti veteris**

Bartolus <de Saxoferrato>

[Venedig], 6. Feb. 1492/93

De in litem iurando

[urn:nbn:de:bsz:31-318397](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-318397)

ver. ob. l. cum stipulatis sim mihi a pculo: s; cō-
trarium ibi determinavi vbi videas.

Creditor. Si debitor iurat

ex cā que psonaz
tū suaz ab obligatione eximit fideiussor
ri nō pderit. secus si iurat super ptractu qd face
re videt in dubio. h. d. z bonus tex. est. C. Op.
q; pupillus nō obligat naturaliter: vt. l. quinta.
in prin. j. de au. tuto. ergo p eo non tenet fide
iussor. So. hic intellige in pupillo q poterat na
turaliter obligari: vt no. i. l. i. j. de noua. facit qd
videbis. j. de p. di. inde. l. qd pupillus. C. Op.
z videt q nō possit iurare sup iure: quia ius est
certum: vt. l. ij. j. de iur. z fac. igno. So. hic iurat
sup iure ppter dubietatem facti: vel dic sup iure
cōi nō iurat: sed sup iure priuato: hoc est an ali
qs sit obligatus: vel an habeat actionem: z simi
lia bene pōt iurari. C. Op. z vī q in dubio. sic nō
debeat iudicari: imo debeat mitti p iurante z i
terrogari: ex qua cā iurauerit: vt. s. eo. l. duob.
s. si ei: vel debet interpretari cōtra iurātem: vt. l.
duobus. s. ergo si qs. s. eo. So. ll. p. trarie loquū
tur qn postea agitur ex alia cā: tūc debet distin
gui: vt ibi vidisti. hic loqitur qn ex eadem cā agi
tur. Agit enim ptra fideiussorem q idem pmise
rat: sed ibi erat fideiussor de iudicio listi. ad hoc
facit. s. eo. l. si actor: z ibi vidisti.

Si fideiussor. Juramentū fideiussor

no sup facto pdest
reo: secus si super sua psona iuretur. h. d. d. hoc
dic: vt. l. duobus. s. i. s. eo.

Ex. s. sequenti.

CAn eodem mō pficiat res iudicata sicut iu
ramentum.

Sz si actore. Ex iuramēto defen

foris qritur exceptō
defenso: z etiā ei cui quereret si defensus iuras
set: idem in re iudicata h. d. C. Ho. tex. ibi eadē
rōne: vsq; ad si. qā notandus est. C. Ho. istum
casum in defensore fideiussoris: qā alibi nō ha
buimus dicit glo. C. Tertio no. sinez hui. s. q
videt dicere q eodem mō pficiat res iudicata
sicut iuramentū. C. Extra hoc facit. s. de arbi.
l. aduersus. in fi. z qd dixi in. l. duob. in fi. s. eo.
So. glo. vī ita intelligere q snia lata p reo pfit
fideiussori si fideiussor est habiturus regressum
ptra reum: alias secus. C. Et ecōtra snia lata p
fideiussore pfit reo qn reus posset redire cōtra
fideiussorem: vtpura si fideiussit in rem suaz: ita
itelligit glo. i. l. i. j. rē ra. ha. vbi hoc vī velle tex.
hoc videt tenere glo. in. d. l. aduersus. S; ergo
dī q res iudicata fm alterum vtriq; pficiat: in
tellige qn vnus habiturus est regressum contra
alium: vt dixi: z sic nō est p oia bona epparatio
rei iudicate z iurisiurandi: vt dixi in. d. l. duob.
s. i. s. eo. z in. l. ex duobus de duo. reis.

CDe in litem iurando.

Continua rubricam: vt in glo.
Ex. l. sequenti.

Cfideiussor de iudicio listi z iudicato soluen
do i criminali nō tenet si pena augeat cōtuma
cia: vel negatione principalis: ibi. Ultimo. Itē
an stante statuto q pro tali maleficio imponat
talis pena quā si nō soluerit amputet sibi ma
nus: si ptingat q illa pena sit augmētata ob cō
tumaciā: vel alia causa sufficiat soluere penā p
cipalis maleficio ad euitandam corporalem pe
nam: ibi. Item. Et cautelam ad faciēdum q f
deiuissores teneant etiam ad augmētationē pe
ne vide: ibi. Sis tamen.

Em. Dec. l. legif dū ob

modis fm primam
lec. h. d. nō debemus inspicere
qd euenire pōt: si ad id nō ē ref
naturalis destinata. C. Ad istā
lec. op. z videt q debeamus in
spicere qd euenire pōt: vt. l. q bona. s. i. j. de d. j.
insec. z. j. loca. si qs domuz. s. i. Sol. ibi res erat
ad hoc naturaliter destinata. hic secus: solutio
nem huius Brocardi tangit hic Quil. ego ple
ne dixi in. l. inter stipulātem. s. sacram. de ver.
obli. C. Scō modo legif in glo. in re iaz facta:
z. h. d. Fideiussor nō tenetur in eo ad qd ex con
tumacia z demnatio crescit. h. d. C. Op. fideiuf
sor de iudicio listi lata snia liberatur. l. grece. s.
z post litem. de fideiuf. merito nō est dubium q
nō tenetur. Rū. lz in prima lec. itelligatur de fi
deiuissore de iudicio listi. in hac scōa oportet in
telligi de fideiussore iudicatū solui: vt sit aliqua
dubietas. C. Sed tunc op. stipulatio iudicatus
solui cōmittitur in eo quod fuit iudicatus: vt. l.
iudicatum solui stipulatio. j. iudi. sol. Solu. itel
ligas q hic primo fuit z demnatus ad rem. in se
cunda snia que fertur fm naturam arbitrariā
actionum fuit dānatus in extimatione fm iu
ramētum in litem qd fideiussori non oberit: ita
loqitur hic. C. Op. q affectio p dēref: vt. l. cuz
seruus man. Solu. ppter affectionē ibi actio da
tur: sed hic ppter affectionē actio ppetens non
augetur ptra nō pumaces. ¶ Ultimo norā dus
est multum iste tex. q dicit nō enim res pluris fit
ppter hoc: sed ex cōtumacia extimabit zc. Et
sic facit ad multa. naz in causis criminalibus to
ta die iterueniunt fideiussores de iudicio listi: z
iudicato soluēdo: z sunt statuta que dicūt q p
pter cōtumaciā: vel negationē pena augeat:
vtrum in illa pena teneat fideiussor: z videt q
nō: quia nō est pena maleficio: sed pena puma
cie: seu negatiōis illius illud augmētatio: z hoc
per hūc tex. ¶ Item dicūt statuta q p tali male
ficio iponatur tanta pena quā si soluere nō po
terit amputetur sibi manus: contingit q illa pe
na est augmētata ppter negationem: vel ppter
ptra nō veniēdo: vel in non soluēdo
vtrum debeat soluere totū cuz augmēto: vt eua
dat penam psonē: an sufficiat soluere penā p
cipalem sine augmēto: z videtur q sufficiat sol
uere penā maleficio per hūc tex. non. n. res zc.
examinant plene hoc. j. de publi. iudi. l. ij. z dic
vt ibi. ¶ Sis tamē cautus qn tu facis scribi pro
missione fideiussoris: vt nō solum dicas: q pmit
tit soluere oēm penam: z oēm cōdemnationem
que sequitur ex maleficio illo: vel accusatione: vel
inquisitione: sed addas vel ex processu: vt sic vi
deatur promittere penam que veniret ex contu
macia habita circa processum.

Iue nostrum. Ita lex po

rest ptinua
ri cum precedēti z erit. s. ibi interdum:
z pōt si continuari: z non erit. s. ibi iterdū: sed
tamē si est. s. h. d. Contra dolosum iuratur in li
tem: contra culposum non. h. d. C. Quero qua
liter pbes interesse contra eum qui est in culpa.
dicit glo. per testes: qd dic: vt. l. i. C. de sen. q pro
eo quod interest: videbitis. j. e. l. in actionibus.
C. Quero vtrum vey interesse pbetur aliquo ca
su per iuramentum. glo. dicit q sic: videbitis in
d. l. i. actiōibus. C. Querit glo. quid si affectio
partis est nota iudici: dic vt in glo.

Amnis. In his in quibus
non cadit affectio

sci posset z ē.
ibi etiā po
nit an stante
statuto: q a
cōdēnatiōe
maleficio nō
possit appel
lari: an ap
pellari potē
rit ab acces
sorijs pcedē
tibus occa
sione malef
cij adde etiā
q Jo. an. in
rubrica d h
de iur. in ad
di. ad spec
format. q. d
illo q dedit
fideiussorez
cōi pro ma
leficio pro q
bona fuerūt
publicata: z
vtra condē
natus in cē
tum fuit fm
cipalis: q si
deiuissor nō
teneat i cen
tū fm albr
pp. z uber. d
bobio super
l. i. C. de fi
deius. q li
mitat Joā.
an. nisi male
ficio fuit.
set i fraudā
dis rōnibus
cōis: z reper
tus fuisse d
bitor: i illis
centuz plus
qz accēderēt
bona: z idēz
qn p malef
cio nō debe
bat confisca
tio: sed pena
mille librarū
z bona non
accēdēt nī
si ad nonagi
ta: qz fideius
sor ē tenere
tur ad cētuz
inquantum
Alex tangit
q. d. custode
castr. qui d
dit fideiussor
rem p certo
tpe: z postea
fuit reirma
tus z castro
spoliatus an
fideiussor te
neatur Jo.
an. in addi.
ad spec. i ti.
de fideius. s.
i. d. illud in
addi. vt ibi
scripsi. dicit
Lamb. d rā
po. hoc di
sputasse ibi.
late vide. an
sūt p cōpro
missum scū
p principalē
liberetur si
deiuissor vi
de Bal. cōfi
lio. ccc. lxx
vj. tertio. li.

CAd non
ADDE fm
ful. q snia
Bar. nō vi
det pcedere
qn vna snia
tū ferebat:
z in illa scā
erat cōdēna
tio etiam in
augmēto vi
gore contu
macie vel in
ficiatōis: z
hoc ē seqf
Alex. cui ad
de q Bal.
cōflio. cclx
xv. incipie
te. Statuto
cauet videt
tenere q fi
deiuissor in
criminali si
teneatur de
accessorijs
maleficio nī
si dictum d
oi cā que ex
iudicio na

EE illi

nō defertur iuramentum in litē qđ est affectionis: sed defertur iuramentum in litem ad pbandum verum interesse: etiam extra rem qđ circa rem nō cadit. h. d. Diuidit i partes duas: que patēt ex sumario. scđa ibi nisi forte. **C**ho. qđ dixi in sumario: veniamus ad apparatus et aduertatis: quia nō. l. est. **C**op. j. depo. l. i. §. in depositi. Solu. hic in deposito pecunie: ibi in deposito aliarum rerum in qb^o cadit affectio: vt in libris et si. **C**De cūdo op. dī hic nūmoz extimatio est certa. Eōtra nūmi nō extimatur: vt. l. si ita fideiusforē accepero qđ ego. x. j. de fideius. Sol. expone certa ē nūmoz extimatio. i. ipsi nūmi certi sūt: qđ sunt rez extimatio: nō aut ipsi nūmi extimantur per res: ita dicit glo. **C**erte istud dictū glo. hz locuz solū in pecunia minuta: sed pecunia grossa auri vel argēti bene extimat per minutā. **C**Quid ergo dicem⁹ si essent depositi floreni habebit ne locum ista. l. videt qđ nō. nam eoz extimatio nō est certa: imo crescit et decrescit: vt videtis tota die. **D**ico qđ hec. l. habet locum in florenis: et in grossis: et in qualibet quātitate: hoc est in oibus que in genere suo recipiunt fūctionem in qbus nō cadit affectio: vt. l. ij. in prin. §. si cer. pe. et iō nō est necessaria expositio glo. hic facta: s; text. stat. pprie: quia certa est extimatio nummoz: lz possit crescere et decrescere in nūmis grossis: tñ quia in eis nō cadit affectio: n̄ habet locū istud iuramentum qđ est affectionis: et sic generaliter i omni quātitate intelligit se. glo. **C**Contra hoc op. §. ne qs eum qđ in ius vo. l. pe. §. in eum: vbi agit ad interesse: et sic ad quātitatem: et tñ iurat in litem. **S**o. hic loqitur quādo quātitas ab initio fuit in obligatione: ibi qđ obligatio quātitas successit in locuz obligationis speciei: in qua cadebat affectio: vt dicaz in. l. in actionib⁹. j. eo. **C**Contra hoc op. quia si nō cadit affectio: ergo nullo mō prestatur iuramentum in lites. **S**ed cōtrarium dī in hac. l. ij. rñso. **S**o. in. ij. rñso nō loqitur de iuramento in litem qđ est affectionis: sed de eo qđ est veritatis fm glo. **C**Sed ptra: ergo exceptio sequens nō est de regula. **S**o. glo. subaudit in prin. nō iurat in litem rōne affectionis vel alia rōne: tunc bene seqtur exceptio nisi zc. **S**i quis tñ vellet sustinere qđ etiam exceptio loqitur de iuramento affectionis: possit dicere qđ i vltimo casu. l. loquat qđ ppter cōtumaciam nō restituetis pignora sunt distracta. nam in illis pignoribus cadebat affectio. glo. tñ istud nō patitur. nam in litem iurat solum ppter dolum non restituetis: sed circa pignora non fuit dolus cōmissus: ergo nō pōt intelligi de iuramento affectionis: loqitur ergo de iuramento in litem qđ ē veritatis: vt videbitis in. l. in actionibus. §. plane. j. e. **C**Veniamus ad se. glo. op. de interesse extra rem nō habet rō: vt. l. si sterilis. §. cum p venditorem de act. em. **S**o. et aduerte hic loqitur in nūmis in qbus nō venit interesse itra rem: ideo habet rō de interesse qđ est extra rem: hic est casus hic. et. l. liber hō in fi. de ver. ob. cuz sua glo. et. l. si penam. e. ti. et fm hoc lz principium huius. l. sit generale ad oēm quātitatem ppter rōnem suam: nō ppter verba text. tamē hic finis restringit ad nūmos tñ. **I**n alijs enim quātitatib⁹ putata in frumēto vino et similibus nō habetur rō in interesse extrinseci: vt. l. cōtraria. **C**Quero vtruz in hoc interesse habeat rō lucri **G**lo. hic videt dicere qđ nō. text. videt velle cōtrarium in. l. non vtriqz. §. nunc de officio. j. de eo qđ cer. lo. quaz glo. allegat p cōcordanti: et ista est vera maxime hodie p. l. i. C. de sen. que pro eo. **C**Sed iuxta

hoc quero: vos videtis aliquale dubitationem: vtruz habeat rō lucri vel nō. quero debebas mihi dare. c. libras tēpore quo floren⁹ valebat. xl. soli. nunc florenus valet. l. solidos: et sic tunc habuiffem p cētum lib. l. florenos: nunc nō possuiz habere nisi. xl. an. dicat perdidisse: et dānuz passum esse: an vero nō acquisiuisse: dubium difficile est nō examino hic dixi tibi in. l. **P**aulus de so. **U**ltimo quero: an in alijs actiōibus stricti iuris prestetur istud iuramentum in litem qđ est veritatis: dicit glo. qđ sic cōtra dolosos per hāc. l. et videbitis in. l. i. actionibus. §. plane. j. eo. et ibi plene dicam.

Ex. l. sequenti.

Tutor an cogatur prestare iuramentum veritatis calumnie et affectionis: ibi. **T**ertio. **E**t formam iuramenti affectionis prestandi per tutorem vide: ibi. **E**rit ergo:

Ideamus.

In cā qđ p tutorem agitatur pupillus: vel mater eius ad iurandum de affectione nō admittitur: tutor et curator nō cogitur: sed volens admittitur: adultus etiam admittitur. h. d. **C**op. de. l. qui iurasse. in prin. §. ti. i. **S**olu. ibi loquitur in iuramento quod defertur a parte parti. vnde iputer sibi qđ pupillo detulit hic in iuramento: quod inuita parte defertur. **S**ecundo op. mater potest esse tutrix: ergo potest iurare pro pupillo: vt in auē. ma. et auē. **C**quando muli. tuto. offi. fun. potest. **S**ol. hic loqitur quādo mater nō est tutrix. et rō dicit glo: quia credimus eas in infinituz iurare ppter amorem filioz. **I**sta rō reprehendit per doc. quia si esset vera idē esset qđ esset tutrix. **P**reterea matrem affectionē habet quis ad seipsum: qđ mater ad filium: sed p seipso quis admittit ad iurandum: ergo zc. **E**st ergo rō: quia istud iuramentum defert tñ dño litis: sed mater: qā nō est tutrix nil habet facere in lite: ergo zc. vt. d. l. vulgo. j. eo. **T**ertio op. et videt tutorem cogendum: vt. l. ij. §. qđ obseruari. **C**de iur. calū. **S**o. dicit glo. et nō. triplex est iuramentum. f. affectionis: et ad hoc tutor nō cogit: vt hic. **I**tem calumnie: et istud cogit p stare tutor: vt in. d. §. qđ obseruari. **I**tem iuramentum veritatis: et tunc si tutor pōt scire veritates eque: sicut pupillus cogitur p stare. ar. l. generaliter. §. i. **C**de iureiuran. et. l. pper aduz. §. pe. de iudi. **C**op. et vī qđ alie nuz ppediū qđ debeat pferre suo: vt. l. tutor. la. ij. §. nō est audiendus. j. de admi. tu. **S**o. fateor hoc qđ qz: nō tñ qđ p hoc quis debeat subire aniceps piuriuz: vt hic: aia eniz zc. vt. **C**de sa. fan. ec. l. sancimus. **C**op. qđ tutor volēs nō admittat: quia nō est dñs: vt. l. vulgo. j. eo. **S**o. est qđ si dñs: vt. l. qđ fūdū. §. si tutor. j. p ēptore. **C**op. hic dī qđ tutor hic pstat iuramentum ad vtilitatē pupilli. **C**ōtra istud iuramentum est affectionis vt. j. e. l. §. iurare. et. l. in actiōibus: et vidistis nō. §. l. pima: sed hic dicit qđ est vtilitatis qre male. **S**o. fateor qđ est affectionis cōtinentis vtilitatem. nam ppter affectionē simplicem sine vtilitate nō augeret p demnatio: ita intelligit hic: lz qđ qz daret actio: qđ alias nō cōpeteret: vt. j. māda. l. cuz seru⁹: facit. j. de bo. liber. l. libert⁹ qđ soluedo: et ex hoc text. sic exposito hic assumit glo. formam iuramenti qđ prestat tutor: iurabit enim p quāto seruus pupillus: vel adultus nollit carere: nō pro quāto ipse tutor vellet pupilluz nō carere: sed hoc nō placet: cum enim pupillus affectionem nō habeat: vt hac. l. in prin. et. l. qđ iurasse. §. ti. i. referēdo se ad affectionē pupilli de

ieraret. ¶ Erit ergo hec forma q̄ ip̄e iurabit: q̄ si ip̄se tutor esset eius p̄ditionis cuius ē pupill⁹ & esset in loco pupilli nollet illa re carere p̄ t̄to hec iuramēti forma colligit̄ ex tex. l. p̄tinu⁹. j. de ver. ob. in. §. cum ita. facit. j. de du. reis. l. nemo est q̄ nesciat. facit q̄d no. p. doc. C. de sen. que p. eo. l. i. in. v. q̄one principali. C. p. & v̄ q̄ adolefcens eq̄paret̄ pupillo: vt. l. si curatorē h̄is. C. de in. inte. resti. mī. Sol. q̄dam distinguunt̄ hic. aut adolefcens hēbat̄ curatores. aut nō: q̄d glo. nō placet. nam in iudicio adolefcēs de necessitate debet h̄re curatorem: vt. l. cū & minores. C. si aduer. rem. iu. & l. p̄tra pupillū. j. de re iudi. s̄z curatorem debet h̄re: t̄n̄ p̄t̄ in lites iurare. nā p̄t̄ de veritate iterrogari: ita habes hic: & no. i. l. ij. §. q̄d obseruari. C. de iur. calū. in verbo sci. re possunt. Bar.

Deferre. Hoc iuramētuz prestaf iudice deferente nō alio: & p̄t̄ iudex taxare vsqz ad quā quātitatē iuret: & ante & post: p̄t̄ ēt ex cā iuramētū nō seq. h. d. C. p. & v̄ q̄ imo possit deferre pars: vt. l. iij. in prin. s̄. ti. i. So. aliud in isto iuramento: aliud in illo dicit glo. & h̄m hoc v̄ q̄ parte deferēte nō valeret iuramentū in litē: & satis puto v̄z recte intelligendo. nam p̄ quāto nollet quis re carere nō ē p̄t̄io: nec de hoc litigat̄: merito si pars defert istud iuramentū simpliciter nil refert: sed si i delatione ad iudicē volo p̄demnari ad illam quātitatē quā iuraueris tūc valeret: vt. s̄. ti. i. l. si q̄s cū debitore: tene mēti istū tex. q̄ tale iuramētū d̄z deferri a iudice: & sic nō sufficeret si deferret a notario: nisi faceret iudice mandāte & presente: tunc. n. iudex v̄ facere: vt. l. falsus. §. sed si is. j. de furtis. & l. si p̄curatori presentis. de h̄. ob.

Iurare. Istum. §. summaui cum prece. C. no. q̄ est in arbitrio iudicis deferre: vel nō deferre iuramentū in litem: h̄m hoc sit: puto q̄ quis possit hoc petere & iudicis offiū sup hoc iplorare: vt. s̄. ea. l. h̄. si t̄n̄ vbi tutores & curatores petūt se admitti. facit ad hoc. j. l. p̄xima. C. no. sc̄o q̄ iudex p̄t̄ taxare quātitatē iuramēti. C. Tertio no. q̄ ēt post iuramentū prestitū p̄t̄ diminuire: & illud nō sequi. C. p. q̄ nō possit taxare: vt. l. q̄ restituere. s̄. d̄ rei ven. Sol. nō taxat̄ a lege: vt ibi: sed a iudice sic vt hic. C. p. q̄ iñt̄itas nō euitet: vt. l. si ita. ff. de fideiul. So. de hoc plene dicit vt no. p. l. y. C. de sen. que p. eo. in. l. i. in prima op. & p. d̄y. in. l. qui bona. §. si. s̄. de dam. ifec. & ibi plenissime dixi. C. p. & v̄ q̄ postq̄ est iuratus debeat oīno seq: vt. l. nam & postea. §. i. & l. si duo p̄soni. §. idem iulianus. s̄. ti. i. So. ibi loquit̄ in iuramēto volūtario & iudiciali: q̄d p̄t̄ q̄s non sequi postea repertis p̄bationibus: ut. s̄. ti. i. l. admodū nēdi. C. p. & uidet̄ q̄ post iuramentū p̄stituz non possit taxare: ut in auct. de iudi. §. ōs posita. C. de iudi. auct. nouo iure: alias icipit post ius iurādum. plures solutiones dant̄: sed illa est vera q̄ ibi loquit̄ de iuramēto ueritatis p̄ q̄s iurat se tot expensas fecisse. vnde si iudex postea taxaret redargueret eum de periurio: vel faceret ei iniusticiam: hic loquit̄ de iuramēto affectiōis. vnde post tale iuramētum p̄t̄ taxare: non enim redarguit eum de periurio: sed de inordinata affectiōe.

Ex culpa. Cōtra eum qui est in culpa nō iurat̄ i litē. h. d. C. p. de. l. ij. C. e. So. ut in p̄trario. Bar.

Ex l. sequenti.

CAn ob latam culpam iuret in litem: ibi. Ue

nio. Et quattuor p̄sideranda sunt in iuramēto in litem q̄ est affectiōis. primum q̄ affectio cadat in re petita: ibi. Circa primū. Sc̄m q̄ natura intentate actiōis hoc patiat̄ q̄ est tribus casibus. s̄. si actio est bone fidei: si est in rem. itez si est arbitraria: que oīa p̄sequere: ibi. Sc̄o. Et que dicat̄ actio arbitraria: ibi. Ego do. Tertius d̄z concurrere q̄ iuret in litem. s̄. dolus aduersarij: ibi. Tertio. Quartū regit̄. s̄. habilitas p̄sonē iurātis: ibi. Quarto. Et q̄n̄ debeat p̄stari: ibi. P̄sodo. Et an ob iuramētum defuncti iuret i litem p̄tra heredem: ibi. Sc̄o. Q̄n̄ aut̄ prestari possit iuramētum in litem q̄ est ueritatis: & q̄n̄ locum habeat: ibi. De isto. Et si depono o cistā apud te sigillatam tu nō vis restituere: uel restituis dissigillatā iurabo in litem p̄tra te: ibi. Et per hoc. Et an ab hoc iuramēto vel eius delatione possit appellari: ibi. Quero an.

In actionibus.

In actionibus in rem arbitrarijs: & bone fidei iurat̄ in lites s̄m taxationē iudicis ob dolum t̄n̄. In alijs aut̄ actionibus stricti iuris nō iurat̄ in litem: nisi q̄n̄ alia vera extimatio p̄bari nō p̄t̄. h. d. cum. l. se. Diuide in duas. primo loquit̄ de iuramēto in litem q̄d est affectiōis. sc̄o de iuramēto in litem q̄d est ueritatis. sc̄a ibi in h̄si. plane. Item p̄ma subdividit̄: q̄a primo ponit in q̄bus actionibus iurat̄. sc̄o q̄d sit officium iudicis in delatione iuramenti. tertio q̄d sit eius offiū postq̄ est iurātū. quarto ob quā cām deferat̄. secunda ibi: sed iudex. tertia ibi. itez & si. q̄rta ibi. sed i his. C. p̄mo op. q̄ nō debeat uocari actio in re: sed petitio: ut. j. de ac. & ob. l. actio in p̄sonam. Sol. hic loquit̄ iproprie. C. Sed quero q̄d in alijs actionibus in re: vt hypothecaria publiciana & si. glo. dicit tunc q̄d examinabo vobis. j. C. Secundo q̄ro v̄z in actione ex empto iuret in litē. glo. h. d. q̄ sic: & dicit q̄ hec fuit opi. Ego. & no. in s̄ma huius ti. C. eo. sed certe ibi no. p̄trarium q̄d iuris sit. j. dicam. C. Venio ad secundā & tertiā particulā: & illā examia. vt dixi. s̄. l. p̄xima. §. pe. C. Venio ad ver. s̄z in his & op. q̄ ob latā culpā d̄z in litem iurari: q̄a dolo cōparat̄: ut. l. q̄d nerua. j. depo. & l. i. §. i. s̄. si mes. fal. mo. di. Solu. q̄ dā hoc fatent̄. glo. tenet p̄trarium: & dicit q̄ hic est vnus de casibus in q̄bus lata culpa dolo nō equiparat̄: & bene dicit: & ponit etiam alios casus in q̄bus lata culpa dolo nō equiparat̄ quaz vide: q̄a est no. plenius q̄ alibi examinabo in. l. quod nerua. j. depo. tangit glo. in. l. si mora. so. ma. & ibi dixi: & si quis testam. liber esse ius. fue. l. i. §. i. & ibi plenissime dixi: vide glo. & eaz no. & est super h̄bo culpa: ibi p̄parat̄. n. & c. C. p. q̄ ēt p̄pter culpaz iuret in litem: ut. C. eo. l. is q̄. & l. alio. Solu. sp̄ale est in actione tutele in qua cōtra tutorem iurat̄ in litem ob latam culpaz & leuem: cōtra heredem vero eius ob dolum & latam: vt in. ll. cōtrarijs. In alijs actionibus secus vt hic. ¶ Venio ad versi. plane: & anteq̄ intrem in cōtrarijs glo. Primo quero cui aduersetur hec dictio plane: dicunt q̄dam ad principuz. l. ubi v̄ iurari in litem in actionibus bone fidei: & in arbitrarijs: hic uero loquit̄ in stricti iuris actionibus: quasi dicat actiones arbitrarie nō sūt stricti iuris: hoc nō placet glo. hic & insti. de act. §. preterea. nā cum arbitrarie nō ponātur i. §. actionum isti. de ac. cōstat q̄ nō sunt bone fidei. unde alij dicūt q̄ aduersatur ad principium. l. alio modo. Dicitum est in actionibus arbitrarijs que sunt stricti iuris & in actiōibus bone fidei

C Et eam no. ADDE Bal. hic s̄. l. i. l. i. C. d̄ po. p. Bal. in. l. ij. C. de proba. & i. l. ii. C. de no. xa. p. Ant. d̄ bu. & Imo. in. c. ij. de testi. limita tamē vt per Bar. cōsilio mibi. cl. inepiente. Luz predicta examinare q̄ vide ad materiam et. l. precedentis.

iurari in lites: hic loquitur de actionibus stricti iuris: q̄ nō sunt arbitrarie: et ista est v̄a lec. C̄ Istū expeditis op. et videt q̄ alias q̄ in istis casibus in actionibus stricti iuris iuref in litem: vt. s̄. ne quis eum qui in ius vo. l. pe. §. i. Sol. dicit glo. fateor q̄ regula est q̄ in actionibus stricti iuris nō iuraf in litem: fallit in tribus casibus qui hic ponunt in glo. fallit et̄ in casu huius v̄si. plane: fm̄ quosdam: sed Azo. et glo. hoc nō tenent: dicunt enim q̄ hic nō loquitur de iuramento in lites quod est affectionis: sed de iuramento veritatis. simile in l. cum furti. j. e. et C. vnde vi. l. si q̄: et ista opi. est vera: vt. j. ostēdam. C̄ Pro declaratione ergo huius materie debem̄ videre. primo de iuramento in litem qd̄ est affectionis: q̄i et qui bus casibus locum hēat. sc̄o de iuramento in lites qd̄ est veritatis: de quo loquitur iste v̄. plane. ¶ Circa primum quattuor p̄ncipaliter sūt attēdenda. primo natura rei petite q̄ in ea cadat affectio. alias hoc iuramentum non posset deferri: vt. l. nummis. s̄. eo. et ideo si q̄dem petaf spēs pōt hēre locum hoc iuramentū si alia cōueniant que dicaz. j. ita loquitur quasi oēs. ll. que loquitur de iuramento in litem. Idem puto si petaf factū: p̄ hoc tex. cum glo. no. s̄. fi. reg. l. iij. §. sed et si qs. Si vero petaf quātitas: tūc si q̄dez quātitas ab ipso initio fuit in obligatione nō h̄z locum iuramentum in litem: vt. dca. l. nummis. Si vero illa obligatio ad quātitatem successit in locū obligatiōis certe speciei pōt hēre locum iuramentum in lites: si circa illam primā obligatiōē dōlus est directo cōmissus: vt. l. pe. §. i. s̄. ne qs̄ euz qui in ius vo. sed si circa illud nō esset dōlus directo cōmissus: tunc secus: vt. no. p̄ glo. i. in. d. l. nummis. ¶ Sc̄o p̄siderādum est q̄ natura intentione actionis hoc patiat qd̄ est in tribus casib⁹: si est actio bone fidei si est actio in rem. Item si est actio arbitraria: vt. hic in prin. et isti. de ac. §. preterea. Examinemus mō ista singulariter. primo dixi q̄ h̄z locū in actionibus bone fidei: hoc itelligit in directis. secus i cōtrarijs: vt. l. ei apud quem. j. depo. et ibi rō apparet. Item hoc h̄z locum idubitatē q̄i per actionē bone fidei petif q̄ restituaf illud quod a me ad te puenit: vt. l. iij. §. in hac. j. cōmo. et l. i. §. in depositi. j. depo. et l. si cui. §. i. j. loca. Idem si peto mibi restituī tanq̄ p̄tinens ad me: vt in petitione hereditatis: vt. l. sed et si lege. §. hec verba: de peti. her. et l. si possessor. §. fi. eo. ti. sed si peto aliqua rem tanq̄ mibi debitā: vt. actione ex empto: tūc ē dubium. nam qd̄az dicit q̄ in illa actione nō iuratur in litem: sed liberaf quis p̄stando verū inter esse: vt. l. i. in prin. j. de ac. emp. et istā opi. t̄z azo. in sūma. C̄ Azo tenet p̄trariū cuius opi. videt glo. hic iherere: veritas est q̄ distinguemus: aut qs̄ h̄z facultatē rei tradēde: ita q̄ ad id poterat p̄cise cogi: et tūc possit iurari in lites: q̄ cōmittit dolum in nō tradēdo: et natura actionis hoc patif: q̄ bone fidei: ita loquitur opi. glo. hic posita. Si vero nō h̄z facultatem rei tradēde: tūc liberaf tur prestādo v̄z iteresse: nec d̄ dolum cōmittit re: ita loquitur opi. Azo. sc̄o h̄z locum in actiōe in rem: et ad exhibēdū: vt. dicit hic tex. C̄ Que ro vtruz hēat locum in hypothecaria: et in alijs in rez: que nō danf rōne pleni d̄nii. Rū. sic in oib⁹ bus: vt. j. de pigno. l. si fundus. §. in veditiōe: et isti. de ac. §. preterea: et istas. ll. allegat glo. in l. h̄z. in fi. s̄. si ser. v̄. et l. eum q. §. in publiciana. s̄. de publi. C̄ Tertio h̄z locum in arbitrarijs: et hic est aduertēdum. nam arbitraria actio d̄ p̄pter multa in qbus vertif iudicis arbitriū: vt in

¶ C̄ Dpl. az. ADDE q̄ Alex. dicit hanc videri magis cōez opi. fm̄ quā debet intelliigi glo. fi. i. l. et si traditio. C. de ac. emp.

sti. de ac. §. preterea: hic at̄ hoc solū ē aduertēdū in qbus vertaf arbitriū iudicis: vt. deferat istud iuramentum in litem qd̄ est affectionis. Ad qd̄ dico q̄ tex. in. d. §. preterea ponit exemplū in actione de dolo qd̄ me. cau. et si q̄ sūt similes. ¶ Ego do v̄nā regulam q̄ ois actio in q̄ res nō restituitur ad mādatum iudicis: seu fm̄ p̄ceptum iudicis d̄ arbitraria: vt. iudex hēat p̄tatem deferēdi iuramentum in litem: et fm̄ id cōdēnandi: siue sit actio stricti iuris p̄sonalis: siue in rem: siue quecūqz hic est tex. in. l. q̄ restituere. in fi. s̄. de rei v̄. Et p̄ tanto possumus dicere q̄ tex. in. l. tenef. §. i. j. si qd̄ in frau. patro. et l. si cum dos. §. i. j. re. amo. et l. hoc edicto. j. de publi. loquitur de actionibus arbitrarijs: et oēs illas possumus appellare arbitrarias si ponimus iudicē primo p̄cepisse rem restituī: et postea p̄ p̄tumaciā partis deuenire ad iuramentum in litem. naz arbitraria d̄ p̄pter iudicis arbitriū qd̄ h̄z circa actionem p̄pter aliq̄ extrinsecus accidēs p̄ter naturā actionis: vt. p̄pter adiectionē loci: vt. videbitis. j. de eo qd̄ cer. lo. vel. p̄pter alias q̄litates: vt. d. §. preterea: sed hic illud qd̄ accidit qd̄ iducit iudicis arbitriū est: q̄ eius p̄cepto nō p̄ref: vt. d. l. q̄ restituere. in fi. et ideo et̄ actio de dolo nō eēt arbitraria: si poneremus reū nō restituere re absqz cōtemptu iudicis: vt. l. arbitrio. in prin. et. §. i. s̄. de dolo: et fm̄ hoc casus q̄ ponunt hic in glo. in qbus dicit q̄ fallit hec regula q̄ iuraf in lites: h̄z nō sūt actiones arbitrarie: nō dicit v̄z: q̄ imo in casibus illaz. ll. sūt actiōes arbitrarie fm̄ regulam p̄dca. et hoc est v̄z in secūdo casu. l. i. tenef. §. in actiōe si qd̄ in frau. pa. et in l. si cū dos. §. i. j. re. amo. In primo vero casu q̄ ponit in glo. recte dicere possumus q̄ fallit. f. in l. pe. §. i. s̄. ne qs̄ eum q̄ in ius vo. nam ibi qs̄ nō cōtempit p̄ceptū iudicis sibi sc̄m de restituēda: et tū in illa actione iuraf in litem. Est aut̄ rō sp̄alitatis. f. p̄tempta auctoritas iudicis p̄pter rigo rem iudicij seruādum: vt. glo. dicit. In tertio vero casu in quo qd̄az dicebāt regulā fallere. glo. reprehendit et bene: vt. j. dca. ¶ Tertio debet cōcurrere: vt. deueniā ad iuramentum in litem qd̄ est affectionis. f. vt. dōlus aduersarij itercedat: vt. s̄. l. ij. et. s̄. l. p̄xima in fi. et in hac. l. ver. sed i bis. Fallit in actione tutele in qua iuraf p̄pter culpā vt. s̄. dixi. C̄ Sed hic est aduertēdum: q̄i et in quo debeat esse cōmissus dōlus ad hoc: vt. pueniā ad hoc iuramentum. Rū. aut loquitur in actionibus stricti iuris arbitrarijs tūc et tūc aut dōlus fuit cōmissus tūc ab initio p̄tracte obligatiōnis: et ex post facto nō parēdo iudici circa rei restitutionē: et nō est dubium q̄ pōt iurari in litem. Aut cōmittit dōlus in nō parēdo iudici: vel faciēdo quo minus pareri possit et idē: q̄ iuratur in litem: vt. l. qui restituere. in fi. s̄. de rei ven. et i sti. de ac. §. preterea. Aut dōlus fuit p̄missus ab initio: nō tūc cōmittit i nō parēdo iudici: vel faciēdo: et tunc nō pōt iurari in litem: siue res extat forte vendita sine dolo malo: siue est pempta: ut. l. arbitrio. in pn. et. §. i. et qd̄ ibi no. s̄. de dolo. Rō est: q̄ illud p̄pter qd̄ datur iudici arbitriū in istis actionibus est: q̄ dolose eius snie nō p̄ref: sed hic cessat iste dōlus: ergo cessat officium iudicis: seu arbitriū: ut. d. l. arbitrio. Si vero loquitur in actione bone fidei: tunc si ponimus ab initio dolum esse cōmissum: et et̄ in non parēdo iudici circa restōnem: seu et̄ in faciēdo quo minus pareri possit quod. p̄ eodē accipe in tota ista materia: tunc sine dubio pōt iurari in litem. l. si cui. §. i. j. locati. et. l. sed et si lege. §. hec

b C̄ Regu. laz. ADDE Jo. an. in ad di. ad spec. i ti. de iurciu ran. §. i. i ad di. magna i v̄si. et et̄ sc̄idum. Jo. fa bz. in fi. de ac. in. s̄. p̄terea quaf̄az et̄ Imo. in. l. ne lenius. §. fundum de re. iu.

verba de peti. her. et l. i. §. in depositi. §. depo. l. iij. §. in hac. §. comoda. sed si ponamus dolum solū esse commissum ab initio: ut in male fidei possessore hereditatis: sed dolum cessare in nō parendo iudici: quia forte res est mortua: tunc non iuraf in litem: ut l. si possessor. §. si. §. de pet. he. et in his oibus est idem in actionibus stricti iuris quō in actione bone fidei: ut videtis quātum ad hoc. sed si ponemus dolum cessare in nō parendo iudici: forte quia res est vedita: et extat: tūc in istis actionibus bone fidei iuraf in lites: ut d. l. si possessor. §. si. et in hoc differunt ab arbitrarijs quō sunt stricti iuris: quia in hoc casu nō iuraf: ut dixi. Rō quia in actionib⁹ bone fidei datur iudici arbitrium in eo quō equū est ex natura actionis: ut in §. bone fidei. in sti. de acti. et §. actionum. sed si res extat: equum est quod reus quod ab initio fuit in dolo cuius facto actor p̄dit rez suā puniat fm̄ extimatiōem actoris: ista autē eqtas cessat re pempta: quia etiam perijisset penes actorem: et ideo tūc nō devenitur ad iuramētum in litem. ¶ Quarto et ultimo requirif quod cōcurrat habitas p̄sone iurantis. §. quod sit dñs liti: vel q̄si dñs: et quod sit pubes: ut. §. eo. l. vulgo. et. §. eo. l. vi deamus. in prin. et §. i. et his quattuor cōcurrentibus pōt iudex deferre iuramētum in lites p̄missa taxatione vel nō: ut hic et. §. l. proxima. §. deferre. ¶ Quinto quō circa istud iuramētum quō debeat deferri. Rñ. dicit Guil. post liti cōte. sicut cetere p̄bationes sūt post liti cōte. Tu dic clarus: in actionibus arbitrarijs: et in rem p̄statur semp post sniam: quia tūc arbitrarie sunt quō cōtempfit pars parere iudici: ut. d. l. que restituere in fi. et l. arbitrio. in prin. et §. i. de dolo: et ideo dicunt glo. in arbitrarijs duas ferri snias ut. l. si cum exceptione. §. hec aut actio. §. quod me. cau. In actionibus vero bone fidei fateor quod prestaf post liti cōte. quia ante oia debet p̄cedere quod p̄betur dolum nō restituētis: ut hac. l. et. §. eo. l. i. sed illa p̄batio fit post lites cōte. ergo et iuramētum hoc prestaf ante sniam: quia in actionib⁹ bone fidei vna snia tm̄ debet ferri: ut no. in. l. i. in prin. de ac. emp. §. ¶ Secūdo quero vtrum ob dolum defuncti iuref in lites cōtra heredem: Rñ. si q̄dem reus decessit ante litem cōte. nō iuraf p̄tra heredem: ut. C. eo. l. ij. et. iij. et q̄ si per totū. si vero decessit post li. p̄te. tūc aut loq̄mur in actionibus bone fidei: aut in actionib⁹ stricti iuris. si in bone fidei: tūc si q̄dem ille dolum vel illa culpa in casu quo iuraf p̄pter culpaz fuit p̄missus ante lites p̄te. iurafib⁹ p̄tra heredem: ut. l. pe. C. eo. v̄puta si reus hoīem debitum aī liti p̄te. occidit: ad quō facit. l. arbitrio. §. i. cum glo. ibi posita. Si vero ponas dolum esse commissum post lites p̄te. tunc ex eo nō iuraf in litem cōtra heredem. ar. l. eius quod delatorem. §. de iur. fi. Si vero loq̄mur in actionibus stricti iuris arbitrarijs: tūc reo defuncto ante sniam nō videt quod possit iurari ex eius dolo p̄tra heredem. Rō. quia nō est p̄missus dolum qui dat iudici arbitrium in deferēdo istud iuramētum cum cōmittat solum in nō parendo iudici: vel faciēdo quo minus pareri possit: ut dictuz est. ¶ Tercio ad scōm iuramētum in lites quō est veritatis et nō affectionis: et in hoc examinabif intellectus isti⁹ versi. plane: dicebat enim Guar. quod hic loq̄mur de iuramēto affectionis: et ideo est sp̄ale in hoīe mortuo: secus esset in alijs speciebus. Assignat rōnez quā dic ut in glo. §. quod homo mortuus nō est ad aliquem vsum. secus in alijs sp̄ebus. Ista lec. est falsa. primo in eo quod dicit quod est speciale in

hoīe mortuo male dicit: quia tex. in fi. loquit generaliter de re que nō extat: et rei appellatio generalis est: ut. l. i. in fi. §. si cer. pe. Item quia si ponemus bouem esse p̄bustum: ita esset ad nullum vsum sicuti homo mortuus. Item dicit glo. male in eo quod intelligit quod hic loquat de iuramento affectionis. nam specie debita pempta ante sniam absqz dolo adhibito in pemptione cessat arbitrium iudicis: ut. d. l. arbitrio. §. i. sed hic est huiusmodi: ergo et. Tenemus ergo lec. Bzo. quod hic loquat de iuramēto in litem quō est veritatis: et eodem mō intelligunt. l. cum furti. §. e. quod an sit verum ibi dicam: et eodem mō intelligūt. l. si q̄. C. vnde vi. quod est verum: ut ibi patet. et extra quod me. cau. c. fi. ¶ De isto ergo iuramēto in lites quō est veritatis videamus quō prestari possit: et quō locum habeat: et glo. in. l. nūmis. in fi. vlti. glo. tenet idistincte quod habet locuz p̄tra oēs dolos. Idem videt no. in. l. i. C. de sen. que p̄ eo quō interest. in fi. q̄one: et videtur tex. in. l. semp. §. hoc iterdicto quō vi aut clam: hic vero glo. dicit melius et clarius: quod ad hoc ut istud iuramētum possit deferri duo requirunt. §. dolus rei et difficultas p̄bationis. In eo quod dicit dolus rei nō curo utrum sit commissus a principio obligationis p̄tracte vel ex post facto: quia fuit in mora restituendi: ut. d. l. nūmis. in fi. §. eo. et hoc in eo quod dicit post moram. Item nō requiritur dolus in parēdo iudici sicut. §. dixi in alio iuramēto: ut hic p̄z et. l. d. l. si quādo. C. unde vi. et extra quod me. cau. c. fi. et. d. l. nūmis. in fi. Quod aut dicit difficultas p̄bationis verum dicit: quia p̄batur in hoc tex. et in. l. sequē. et. l. si quādo. C. unde vi: intelligo autem difficultates p̄bationis vbi cūqz res que petunt nō possunt ad oculuz demonstrari: quia nō extat: ut hic in fi. vel quia nō apparēt quō est idem: ut. l. cum res. §. pe. ff. de lega. i. et. d. l. nūmis. in fi. et. d. l. si q̄: quō ē mēti tenēduz. ¶ Ex hoc dicit Inno. quod si ego deposui apud te fardelluz vel ci stā: uel capsaz signatam et sigillatā: et tu nō restituas: uel restituas nō signatam uel sigillatā: et sic arguitur dolus tuus in nō restituēdo: uel desigillatādo quod stabitur iuramēto actoris cōtra te de reb⁹ que dicebat intus esse: ita notat ipse in. d. c. fi. extra quod me. cau. ¶ Quero an quādo tale iuramētuz deferatur iudex possit taxare: sicut dixi. §. de iuramēto affectionis: Rñ. quod taxare pōt tanq̄ iuretur: ut. d. c. fi. extra quod me. ca. et dicta. l. si quod. postq̄ vero iuratum est taxare non pōt: quia redargueret periuriuz partis: ut in auē. de iudi. §. oportet: posita. C. de iudi. auē. nouo iure: dixi. §. in. l. p̄ima. §. iurare. ¶ Quero an ob dolum defuncti deferat istud iuramētum p̄tra heredem: Rñ. ut dixi. §. Aut dolus p̄pter quē devenitur ad istud iuramētum fuit p̄missus: ante liti cōte. aut nō. ¶ Quero an ab isto iuramēto: uel eius delatione possit appellari: Rñ. ista quō p̄ndet ex eo quō habuisti no. in. l. sed et si possessori. §. i. §. ti. i. et in. l. nam et postea. §. fi. eo. ti. si enim dicimus quod ex iuramēto necessario oritur actio: statim sequitur quod possit appellari: quia non est tutum aduersario expectare sentētiā. ¶ Quid eniz si nunq̄ feratur et ageretur ex illo iuramēto: uel peteretur executio: certe nō esset cōsultum parti: ergo possit appellare: ut. l. ante snie tempus: quo. appel. nō reci. facit. l. ait pretor. §. permittitur. §. de mino. sed si dicamus nō oriri actionem: ut ego tenui uobis: tunc nō possit appellari p̄pter rōnem cōem iuris nostri ut. l. pe. C. quo. appel. non reci. et. l. ij. C. de epif. audi. et uidetur casus in. l. generaliter. §. sin aut

¶ Ut dixi. ADDE fm̄ fulg. quod bar. in actionib⁹ bone fidei si videt bene dicere: quia ter. in. d. l. si possessor loquitur quādo reus dolo fecit quo minus possit restituere quod dum erat in mala fide uē dicit alteri. vñ nimiruz si iuraf in litem §. ipsuz quod paria sūt committere dolum in non parēdo iudici: vel faciēdo quo minus facere possit: ut ēt ipse Bar. fa tetur: et hoc sequit alex.

¶ Sigillatuz. ADDE et post alex. quod §. de anch. cōsilio cclxxvij. incipiente. Ex facti narratiōe dicit quod stabitur iuramēto cōsiderata qualitate p̄sone deponentis et cōditione depositarij et hoc dicit de terminando quod de duob⁹ coheredib⁹ quorū vnus subtraxerat clauēs et aperuerat scrip̄tuz defuncti: alter autē asserbat ibi esse magnaz quantitatem argenti. ille uero quod apperuit dicebat nihil inuenisse §. de anch. dicit ibi quod hec. quod similis est p̄dicte d̄ qua in. d. c. fi.

illaz. C. de iureiurā. lz sit ar. cōtra. s. de mino. l. intra vtile: dic vt ibi: ad qd facit qd no. per In no. in. c. fi. extra quod me. cau. Sumus expedi ti de hac difficili materia que a nemine tractaf: z nunq̄ itellexi nisi modo. Bar.

Alas. Intellectus huius. l. patet ex predictis: ga si nō pces sisset mora: vel precessisset z res extaret: ita q̄ nō esset difficilis pbatio nō deueniret ad hoc iuramētum. **Ultimo** no. ex hac. l. q̄ lz actio ex testamēto habeat istar actiōis bone fidei: vt. l. in minoz. C. in qui. cau. in inte. resti. nō est ne. nō tamē hoc est vez semper: vt hic videt: dū dicit nō enim iudex zc. z actionis stricti iuris na turam sequit quātum ad iuramētum in litez nō bone fidei. Bar.

Algo. Bñs litis debet in litē iu rare nō alius. b. d. hoc itel lige: vt vidisti in. l. videamus. in prin. s. eo. Item lz hic dicat q̄ ille qui cōtestatus est li tem suo noi e debeat iurare: nō alius. tam puto q̄ si qs litigauerit per pcuratores tutorē vel cu ratorem: lz ipse nō sit litem ptestatus: sed alius suo noiē admittet ad iurādūz: vt. d. l. videam⁹ s. adolecens: solum hic itendit excludere pcur atorem z cōiunctam psonaz: z si qui nō admit tuntur ad iurādum in litem. Bar.

Tutor. In actione tutele: ga est bone fidei iuraf in litem. b. d. Bar. Ex. l. sequenti.

Si capitularum fuit q̄ res valeat centū: z tes tes deposuerūt: z post publicationē fiat articu lus q̄ res valet cētum qnquaginta testes pote runt adhuc examinari: ibi. Et per hoc dico. An aut si testis dicat possedit. x. annis z plus: illud plus aliqd operet: ibi. Per hāc.

Am furti. Qui iurat rem va lere cētum que va let plus nō est piurus: lz nō dicat z plus b. d. **Quero** de quo iuramēto hic loquat: di cunt qdam de iuramēto in litem qd est affectio nis: lz hic agat actiōe stricti iuris: vt furti vel cō ditione furtiua: z itelligit in hoīe subtracto: te nēdo opi. Guar. in. l. in actionibus. s. plane. s. eo. Et q̄ hoc sit speciale in hoīe reprobauit vo bis ibi. Ideo alij dicūt q̄ hic loquit de iuramē to in litem qd est veritatis. Tu dic q̄ aut intelli gis q̄ hic agat actione furti: z tūc cum ab ipso initio petat quātitas. s. duplum vel quadruplū nō pōt deferri iuramētuz in litem qd est affectio nis: vt. l. nūmis. s. eo. Itēz quia nō precipit par ti: vt restituat rem: z ideo nō pōt esse illa contu macia que iducit arbitrium iudicis ad deferen dum tale iuramētum affectionis: sed ppter do lum aduersarij z ppter difficultatē probatiōis: si res subtracta nō apparet deferri iuramētū ve ritatis: vt. l. nūmis. in fi. z. l. in actionibus. s. pla ne. s. eo. z. l. si quādo. C. vnde vi. cum si. Sed si itelligis q̄ hic agat cōditiōe furtiua: tūc si po neres reum cōdēnatum ad rem restituēdam: z cōtēneret: tunc iuraret in litem qd est affectiōis: vt. l. qui restituere. in fi. s. de rei ven. sed si pone res spēm subtractam pemptā ante sniam absqz dolo: tunc cessaret iuramētuz affectionis: vt. d. l. arbitrio. s. i. z haberet locum iuramētum ve ritatis: vt hic: quia dolus arguit z est difficultas probatiōis: vt. l. in actionib⁹. in fi. s. eo. **Que ro** qd si in iuramēto adijciat pluris ve. an vitiaf videt q̄ sic: quia hec. l. verat: ergo zc. vt. l. non dubium. C. de legi. **Lōtrarium** est vez: illud. n.

quod hic dī est: vt ostendat iurātēm nō esse per iurum: quasi dicat si nō adijciat plurisue: vide bat prima facie piurus: quia iuravit de minori q̄ esset qd tollit iuriscōsultus: qm qd pluris ē zc. **Et** p hoc dico q̄ si testes fuerūt semel exami nati sup articulo cōtinente q̄ res valet centuz: z postea post publicationem fieret articulus q̄ res valet cētum z qnquaginta q̄ testis possit ad huc examinari: non enim articuli sunt cōtrarij: imo oīno diuersi: quia pōt esse vnū z aliud. **De** cretiste habēt hūc casum extra de testi. c. de testi bus: z ibi glo. z. c. cum cām que iter iconomum eo. ti. **Per** hāc. l. pōt determinari qd de teste q̄ dixit vidi eum possidere. x. annis z plus: quaz tāgit glo. in. l. ab hostibus. s. sed qd simpliciter. s. ex qui. cau. ma. z p Guil. in. l. z si post tres. s. si quis cau. q̄ talis adiectio nil operat: quia qm aliqs iterrogatur: vt aliqd reddat certū: ista ad iectio z plus tanq̄ icerta nil operat: vt hic. In alijs vero dispositionibus possit aliqd operari vt. d. l. z si post tres: z de ver. fi. l. hec adiectio: z l. cum filius. s. cum pater. ff. de lega. ij. Bar.

Instrumentis. **Con** tra si exhibentes instrumēta iuraf in litē. b. d. Ex. l. sequenti.

Stāte statuto q̄ p furto z robaria iponatur pena fm extimatōez rei furto subtracte nō po terit pbari extimatio p iuramētū: ibi. Bone.

Periurio. Iuramētuz in litem nō retra ctat: nisi ex cā. b. d. **Et** hic q̄ ex ne cessitate qs iurat i litē. qro utz hoc sit vez. glo. dicit q̄ sic: nō eniz pōt tale iurādum referri: habet ergo necessitatē: vel iurare vel a lite disce dere. Ego dico q̄ qs si habet necesse iurare vel a lite discedere: possit enim aliqs dicere: volo p bare p testes hoc pbatur in. l. semp. s. hoc inter dicto: qd vi aut clam: cum glo. in verbo iudicis cum enim hoc iuramētum sit iductuz in fauorē eius cui defertur pōt illi renunciare. secus in iu ramēto iudiciali. in eo eniz habet necesse iurare vel referre: nisi recuset ex cā: vt. l. manifeste. s. ti. i. vertit enim in illo etiā fauor deferētis qui liti gare nō vult. Nec obstat tex. qui hic dicit de ne cessitate: quia debet itelligi q̄ hoc iuramētuz ē itroductum ex necessitate: hoc est ppter necessi tatem z difficultatem pbationis: vt in. l. in actio nibus. in fi. s. eo. **Et** dic q̄ qnqz quis cogit iu rare: vt tutor vel curator: nō dico de iuramento in litez qd est affectionis: sed de eo qd est verita tis: ut no. in. l. videamus. in prin. in glo. secūda sup ver. admittēdam. **Quero** dī hic nō faci le. quero ex qua cā pōt retractari hoc iuramētū dic ut in glo. **Ultimo** quero vidisti. s. in. l. in actionibus: q̄ quādo arguit dolus rei: z est dif ficultas pbationis iuratur de veritate in litem: **Bone** statutū hui⁹ ciuitatis iponit penaz de furto z robaria fm extimatiōem rei subtracte: nūquid cum de furto: z de robaria criminaliter agitur sufficit tale iuramētum ad probādum ex timatiōem: quod videt per. l. cum furti. **Con** trarium est vez: quia in criminalibus requirun tur probationes luce meridiana clariore: z ista iuramenta que deferūtur in locum: seu defectū probationis nō habent locum in criminalibus ut habuisti no. in. l. iij. in prin. s. ti. i. z de q̄stio. l. maritus: fateor tamē q̄ tale iuramētuz quod facit plenam probationem in ciuilibus faceret indicium forte sufficiens ad torturaz in crimina libus. b. d.

In crim nalib⁹. AD. DE q̄ deci dit Jo. an. i. c. i. de foro cōpe. in. vj. in nouella z Bald. in. l. i. C. de re. credi. z in. l. prescriptiōe. C. si contra ius vel vti pu. vbi di cunt q̄ si sta tuto cauef q̄ de iniuria illata certo generi pso naz nec iur amento of fensi tale sta tutuz ga est s. ius cōe. l. oibus. C. de testa. hēbit locum soluz quo ad ne gocium pu cipale: non quo ad sun dandam in tentionē iu dicio coram quo accusaf forētis tāqz fortiatuz ibi for rōne cō missi delicti vnde cuz. l. si qn loquat qn ciuilitat intentaf iu dicitū nō dz extēdi ad ali um casuz cū illa disposi tio sit exor bitāo Ang. th z Ro. cō tra Bar. tenent vt re fert Alex. cu ius predcā sunt verba.